

גליון

משמיע ישועה

ציצים ופרחים
על פרשת השבוע וענינא דיומא
שנאמרו בשיעורי השבוע של
מורינו הגה"צ
אבד"ק ברכת מנחם שליט"א

פרשת בא

יו"ל ע"י שומעי לקחו
שנת תש"פ לפ"ק - גליון י"ד

א. בא אל פרעה.....ג

עמו אנכי בצרה / לא אירע רע / כי אתה עמדי

ב. מושיען ומנהיגן של ישראל.....ו

מנהיג ישראל / אל תהי בז לכל אדם / פייבוש איש קל /
תשעה באב איקרי מועד / עקידת הבל

להשיג הגליונות

בבארא פארק: בויליאמסבורג:

ביהמ"ד ברכת מנחם ביהמ"ד ברכת מנחם
4424 16th Ave. 491 Flushing Ave.

בירושלים: ביהמ"ד אברכים

ברכת מנחם ביהמ"ד ברכת מנחם
1600 55th St. רח' זית רענן 1

להערות והארות ולקבל הגליון בדוא"ל
mashmiayeshuah@gmail.com

א. בא אל פרעה

עמו אנכי בצרה

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה.

בספר יכהן פאר הביא ווארט יפה מהרבנית שלו, בתו של הרה"ק בעל שפת אמת זי"ע, וכה כותב שם:

זוגתי מרת פייגא תחי' זאת אומרת:

בא אל פרעה ולא כתיב לך אל פרעה, שהקב"ה אמר למשה, בא אתי יחד, אני הולך עמך, ולא אמר לך אל פרעה, שפירושו שילך לעצמו.

הקב"ה אומר למשה, אני הולך יחד עמך אל פרעה מלך מצרים, נבוא ביחד, אל תירא ואל תחת כי אתך אני.

פעם אמר הרה"ק מגור בעל בית ישראל זצ"ל שבעלי הלצה בגור היו אומרים, ליישב דקדוק העולם למה אמר הכתוב בא אל פרעה ולא אמר לך אל פרעה, כי אם היה כתוב לך לא היה יוצא לך הר"ת שובבי"ם, כי תיבת שובבי"ם היא ראשי תיבות שמות וארא בא בשלח יתרו משפטים.

ואף שנראה כהלצה, פירשוהו חסידי קדמאי דהענין הוא עמוק, כיון שכאשר נאמר "בא"; היינו שהקב"ה יבוא יחד עם משה.

והרמז שהקב"ה בא עם כל איש ישראל, ואומר לו: שובו בנים שובבים, ואני הולך עמך לסייע לך, וממילא אע"פ שהאדם מונח בתוך זוהמת עולם הזה, מכל מקום כוחו של הקב"ה עמו לסייעו להיטיב עצמו, ולהיות בגדר שובו בנים שובבים.

אבל אילו היה נאמר "לך אל פרעה", היה מתקלקל השובבי"ם, והיינו ענין השובבי"ם, כי אז היה נראה שכביכול ה' יתברך אומר לאדם לך בכוחך, לך בעצמך, וזה בלתי אפשרי, כי אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו.

משמיע ישועה

לא אירע רע

הסבא מקעלם זצ"ל אמר, שהנס הגדול ביותר ביציאת מצרים היה, שמשה ואהרן עמדו לפני פרעה, העריץ האכזר ששיעבד עם שלם בלא הצדקה, שבהבל פיו ציוה להשליך תינוקת בני יומם ליאור, וכסגולה גרידא רחץ בכל יום בדמם של שלש מאות תינוקות, ובאו משה ואהרן והניפו את נס המרד, והנחיתו עליו ועל ממלכתו מכה אחר מכה, עד **"הטרם תדע כי אבדה מצרים"**, ועם כל זאת לא נגע בהם לרעה.

והיינו טעמא, כי היה ה' עמהם, הקב"ה בא ביחד עמם לפרעה, וגם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי.

כשהקב"ה הולך יחד עם האדם ללוותו בכל מקום, בכל צעד ושעל, כאדם הנושא את בנו הקטן על כתיפו, כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי, והאדם באמת מאמין בכך, ומרגיש בכך, אין לו לפחד מכלום, כי יפול מצדו אלף ורובה מימינו, כי אתה ה' מחסי.

כי אתה עמדי

בספר **"נפש שמשון"** מביא בענין זה מילתא דבדיחותא מהני מילי מעלייתא דנפקי מפומיה של הרב אורי זוהר שליט"א.

הרב אורי זוהר מספר, שכאשר שב בתשובה, ועזב את החברים שלו, שחקני התיאטרון, הם ביקשו ממנו לספר להם בדיחה אחרונה, וכך הוא סיפר:

שני בחורים דתיים נסעו פעם על אופנוע, ראה אותם שוטר ואמר: אני אתפוס אותם.

הם נסעו ונסעו, והוא עקב אחריהם שעה שלימה, אבל לא הצליח לתפוס אותם על שום עבירת תנועה.

בסוף הוא עצר אותם, ושאל אותם: כיצד יתכן שלא עברתם על שום עבירת תנועה?

משמיע ישועה

ענו לו הבחורים, "פשוט מאוד, אלקים אתנו".

זהו זה, תפסתי אתכם, קרא השוטר, "שלשה על אופנוע".

כמה נפלא הסיפור הזה, וכמה זה מחייב אותנו, הימצאות השי"ת אתנו צריכה להיות כה ברורה אצלנו, עד שיהיה זה בבחינת, "שלשה על אופנוע", כי אתה עמדי, לא שייך לעבור את החיים בלעדיו יתברך.

מנשה פסח

להרה"ק רבי **יעקב צבי מפאריסוב** זי"ע נסע אברך אחד אשר היה שמו **מנשה פסח** וכאשר נתן פתקא לרבו התפלא מאד ואמר איך נקרא איש ישראל בשם מנשה פסח שפירושו לשכוח ח"ו הפסח, כי מנשה הוא לשון שכחה, כמו כי נשני אלקים, והרי צריכים לזכור את הפסח, וכדכתיב **למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך.**

ואמר לאברך הנ"ל: צריכין לקרוא אותך בשם **זכריה פסח**, דהא צריכין לזכור הפסח, האברך לא שם לבו לזה, וגם בפעם השניה כשבא ונתן פתקא אמר לו הרבי גם כן כדברים האלו, ששמו היה ראוי להיות "זכריה פסח" כן היה איזה פעמים, עד שפעם בא ונתן פתקא ושכח לכתוב את השם פסח וכתב רק השם מנשה.

וכאשר קרא הרבי את הפתקא, אמר לאברך, ראה ששכחת מפסח, והראה לו שלא כתב את השם פסח, ואמר לו: תראה מהיום והלאה שיקראוך בשם זכריה, ואם יקרא אותך מי בשם מנשה פסח אל תענה לו, וגם לספר תורה יקראוך בשם זכריה פסח, וקיים האיש את דבריו, ומני אז והלאה היו קוראים לו בשם "זכריה פסח".

וזכרת את הפסח.

ב. מושיען ומנהיגן של ישראל

מנהיג ישראל

רבים מקשים על מה עשה ה' ככה, שמשה רבינו מי שעתידי להיות מנהיגם של ישראל, מי שעתידי לעשות נסים ונפלאות בישראל ולהוציאם ממצרים, שבמשך ששים שנה לא יהיה בתוך בני ישראל, ולא די שאינו מצוי בסביבה ישראלית, עוד יהיה בין הגוים שפלים ומבוזים, בין הכושים ומדינים, אתמהה.

ומצאתי מרגלית נאה בהסבר הדבר בדברי מרנא החת"ם סופר זי"ע (בתורת משה, פרשת חקת), והוא נותן טעם למה משה רבינו היה בין הגוים, והוא לימוד זכות ומליצה ישרה לבני ישראל לפני מלך חי העולמים.

וכה דבריו:

הנה משה נתגדל במצרים בבית המלך, ונגרש משם, וערך זמן של שלשים וששה שנים היה במדינות כוש, וחזר אח"כ, ובעמדו לפני פרעה היה בן שמונים שנה, ונמצא כי כמו ששים שנה היה בורח מלפני פרעה.

ומה היה כוונת השי"ת בזה?

ואפשר לומר שזה היה לטובת בני ישראל, כי משה הי' מכיר הדור ההוא, ואז חי קהת וביתו, שהיו כולם קדושי עליון, ואח"כ בכל יום ויום נפחתה קדושת ישראל, עד לבסוף שהיו רובם רשעים, שמתו ארבעה חלקים בימי אפילה, וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים.

ואילו הי' משה באותו זמן במצרים בתמידות, ורואה רפיון ידים בקדושת ישראל, אז לא היה כלל אפשר בדעתו ובטבעו לדרוש אח"כ טוב על ישראל, ולילך בשליחות לגאול אותם, אדרבא אפשר עוד

משמיע ישועה

שיעורר הדין עליהם שלא לגאול אותם, כי היתכן בני קדושים כמוהם ילכו בדרכי ע"ז.

לכן גרשו הקב"ה כל הזמן ההוא עד זמן הגאולה, שיהיה בין הכושים, וכל מקום שעבר ובא לא ראה שום אחד המאמין בבורא עולם, ואם יבוא אח"כ לישראל ויראה שהם בני מאמינים, יאמר אין קדוש כאומה זו ויבקש טובה עליהם, זה הי' כוונת השם בגירושין של משה.

וכן הי' באמת בתחילת השליחות שאמר השם למשה לילך לישראל אמר הן לא יאמינו לי, וכי יאמרו לא נראה אליך, כי הוא סבור שאין שום אדם עוד בעולם המכיר הבורא לפי מה שהוא ראה עד עכשיו בכל המקומות שהלך ועמד שם, ולאחר שהזקק ללכת ובא למצרים, וראה שעדיין ישראל ישראל הם, ומאמינים כולם בבורא עולם, אע"ג שלא היו כדורות הראשונים של בית קהת זקינו, אפ"ה לא ראה בכל המדינות כמותם, התחיל לצעוק להקב"ה למהר להם הגאולה לטובה, כי גדולים המה וחשובים.

ולפ"ז יצא לנו מזה שמשה רבינו הי' מחויב תמיד לדורשם לטוב, מחמת שראה שאף הגרועים שבהם טובים המה מכל שארי אומות העולם, עד כאן תוכן דבריו.

ויש לומר שכשנתעקש משה רבינו ולא רצה ללכת בשליחות הקב"ה להוציא בני ישראל ממצרים, ואמר שלח נא ביד תשלח, אמר לו הקב"ה כי אי אפשר לשלוח איש אחר מבלעדיך, שהרי כולם היו במצרים, וראו רק ברפיון ידים של ישראל, ולא יכירו ערך נשמת יהודי, ולכן אין לשלוח אהרן או מישהו אחר, כי רק משה התכונן להיות הנמהיג המכיר ערכת צאנו.

ואכן כך התנהג משה רבינו עם בני ישראל, ואף שהוכיחם בסוף ימיו, ודיבר אתם קשות, זה היה רק שיתנהגו בדרכים טובים, אבל באמת הכיר במועלתם, וכך סיים את דרשת המוסר ואמר: **אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה'.**

ובספר הקדוש **נועם אלימלך** (ליקוטי שושנה ד"ה שמעתי מקשים) וזה לשון קדשו:

משמיע ישועה

הנה פי' על שאמר השי"ת להושע שישראל חטאו, והשיב לו החליפם באומה אחרת, וח"ו לאותו צדיק שיקטרג על ישראל, ופירשו, שכך היה כוונת הושע: החליפם באומה אחרת, ותראה בכל אומות אם יש כיוצא בהן, והשפל והגרוע בישראל הוא יותר טוב מטובים שבאומות, ונמצא בהסתכל בהאומות אין כח למקטרג על ישראל, עכ"ל.

אל תהי בז לכל אדם

ואם תשאל מה יפיו ומה טובו של הפחותים שבישראל?

מפורסם דברי הרה"ק בעל התניא זי"ע שאמר שאפילו פושעי ישראל ימסרו עצמן למיתה למען כבוד שמו יתברך.

וכן כתב לאמר בספרו לקוטי אמרים (פרק י"ח) שאפילו קל שבקלים ופושעי ישראל מוסרים נפשם על הרוב על קדושת השם, וסובלים עינויים קשים רק שלא לכפור בה', ואפילו הם בורים ועמי הארץ ואינם יודעים כלל גדולת ה', אף על פי כן מוסרים נפשם על קדושת השם.

וכדאי להסמיך לכאן פירוש נאה ונחמד מדרשה שדרש הגאון ר' יוסף נחמיה קורניצר זצ"ל הרב בעיר המעטירה קראקא.

במשנה במסכת סוכה (דף מה.) מצות ערבה כיצד? מקום היה למטה מירושלים ונקרא מוצא, יורדין לשם ומלקטין משם מורביות של ערבה, ובאין זזוקפין אותן בצדי המזבח, וראשיהן כפופין על גבי המזבח, תקעו והריעו ותקעו.

בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת, ואומרים אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה נא, רבי יהודה אומר, אני והו הושיעה נא, ואותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים, בשעת פטירתן מה הן אומרים, יופי לך מזבח יופי לך מזבח.

ושם בגמרא: תנא מקום קלניא הוה, ותנא דידן מאי טעמא קרי ליה מוצא, איידי דמיפק מכרגא דמלכא קרי ליה מוצא:

ונראה לפרש המשנה על פי דרשת חז"ל, כי הערבה רומזת לריקנין שבישראל, שאין בהם לא טעם ולא ריח, והנה בימים הקדושים הללו

משמיע ישועה

אנו צריכים לעורר רחמי ה' על עמו, ובאיזה זכות נבוא לפניו.

אבל האמת שכבר אמר דוד המלך ע"ה (תהלים מ"ד כ"ג) **כי עליך הורגנו כל היום**, ובעת צרה ליעקב ח"ו גם הפושעים מוסרים נפשם על מזבח ה', ואף על פי שחטא ישראל הוא בענין זה כידוע, וכאשר עינינו רואות היום, ובצדק נקרא לה', עשה למען הרוגים על שם קדשך, **ואלה עקדות זכור ואלה מזבחות תראה**.

ולמען הורות על זה בחרו חז"ל להביא ערבות ממוצא שהוא מקום למטה מירושלים, וחפשי ממס המלך, לאמר שגם המקום העומד הרבה למטה מבחינת ירושלים בבחינת רוחניות של יראה שלם, ולפי ראות העין הנהו מוצא מכלל מס המלך, מלכו של עולם, כי כבר פרקו עול מלכות שמים מעליהם, בכל זאת גם הערבות האלו, הריקנים שגדלו בה, מקיפין את המזבח וראשיהן כפופין על גבי המזבח, פושטין צוארם לטבח על קדוש שמו הגדול, כשבא הדבר לידי כך, ואל התופעה הזאת שמו הכהנים פניהם בהקיפם המזבח.

ועל סמך זה בקשו **אנא ה' הושיעה נא**, ור' יהודה הוסיף, כי לא על זכות זו בלבד יש לנו להשען, אלא שגם אם כל זה אינו כדאי, אז אם לא למעננו, למענו יעשה, והיינו **אני וה-ו הושיעה נא**, עד כאן מליצתו הישרה על עם ישראל.

פייבוש איש קל

היוצא לנו בבירור, שאפילו הרשע הגדול, והיהודי הגרוע ביותר, ביותר, מוכן למסור נפשו על קידוש ה'.

בא וראה דבר פלא שכתב הרה"ק בעל **תולדות יעקב יוסף זי"ע** בפרשתינו (ד"ה והנה יש כאן).

וזה לשונו:

שמעתי שאמרה אשה א' מק"ק מעזביז בלשון רוסיא, יפה בחרנו לנו את אלהינו, אבל גם הש"י יפה בחר בישראל, שהרי **פייבוש איש קל ומקדש הש"י וכו'**, עד כאן.

משמיע ישועה

והכוונה למעשה שהיה עם אחד בשם פייבוש, שהיה משרת אצל פריץ, ולא ידע כלום ממצוות התורה.

פעם התפאר הפריץ לפני חבריו אודות משרתו היהודי, שמאד מסור ונאמן אליו, אמרו לו חבריו שיאמר למשרתו להמיר דתו, ואז יראו אם הוא אכן נאמן אליו, צוה הפריץ על פייבוש שימיר דתו, אולם הוא לא רצה לשמוע לו.

הפריץ התבייש מפני חבריו הפריצים, צוה להכין מדורת אש, ואמר לפייבוש שאם לא ישתמד ישרוף אותו באש, מיד קפץ פייבוש לתוך האש כשהוא צועק שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, ויצתה נשמתו בטהרה.

תשעה באב איקרי מועד

וראיתי להרה"ק בעל שפע חיים זי"ע (בקובץ דברי תורה גליון אלף תר"פ דף ה') שכתב: יש לומר בטוב טעם למה אין אומרים תחנון בתשעה באב משום דאיקרי מועד, וידוע מהגאון הרב יעב"ץ זצ"ל שצווה ככרוכיא על זה דאיזה מועד הוא יום שריפת בית אלקינן.

ברם נראה לומר כי הנה בספר יוסיפון (ע"ש פרק צ"ד) מסופר מעשה הבריונים איך שציערו לחכמים, ואף על פי כן בשעת החורבן, כשבית המקדש היה למוקד אש, הם הפילו את עצמם אל האש בקודש הקדשים, ונשרפו, באמרום כי אין חיים אחרי שריפת בית המקדש, עיין שם.

ולפי זה יש לומר שנעשה יום תשעה באב ליום טוב ומועד שנמחקו הדינים, כיון שנתברר שכל אלו שהיו מלשינים ומקטרגים על ישראל, הם שקרנים וכזבנים, ואין אומרים תחנון בתשעה באב, ולא הוידוי להזכיר את החטאים, לרמז שבתשעה באב נתוודע ונתגלה שאפילו הגרועים בישראל מאמינים בה' יתברך.

ובמסכת תענית (כ"ט.) אמר רבי יוחנן אלמלי הייתי באותו הדור לא קבעתיו לתענית תשעה באב אלא בעשירי מפני שרובו של היכל בו נשרף, ע"ש.

משמיע ישועה

ולפי דרכנו יש לומר שעד יום עשירי באב היתה מידת הדין מתוחה, כסבור לומר שאלו הממרים לדברי חכמים רחוקים מהשי"ת, אבל כשהציתו אש בהיכל, והראו מסירת נפשם, נעשה רעש בשמים בהיודע חשיבותם של בני ישראל, שהגרוע ביותר גם כן מוסר נפשו להשי"ת, כמו שידוע מהצדיקים, שאפילו היהודי הגרוע שבגרועים מוכן למסור נפש על קדושת השם, ולכן בעשירי נעשה כבר כעין שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו, עד כאן דבריו ז"ל.

עקידת הבל

ויש בנותן טעם להביא כאן העובדא המוזרה שמסופר אודות רבנותו של הרה"ק בעל אוהב ישראל זי"ע בעיר קולביסוב.

והכי הוי עובדא.

בעיר קולביסוב נפטר הרב הזקן לעולמו, וכאשר תמו ימי בכי האבל, נתיעצו ראשי העדה להושיב אחר במקומו, ופרסמו ברבים את זאת, ובאו רבנים לעיר להראות את כוחן בתורה.

אך היה שם פרנס וראש הקהילה שרצה בעצמו לבחון את הרבנים, ומי שיענה על כל שאלותיו לפותרם אז הוא הקדוש, וישב על כסא הרב, אך שום רב לא מצא חן בעיני ראש הקהילה, כי עם הארץ מוחלט הוא, עם הארץ למהדרין, ושאל שאלות שלא כהלכה, ובלי טעם, ולא כל אחד ידע לענות לכסיל כאולתו, ואף אחד לא עבר מבחנו בהצלחה, ויצאו הרבנים משם בפחי נפש.

עבר זמן כמה חדשים והנה בא שמה אברך אב בחכמה ורך בשנים אך מלא וגדוש וקדוש הוא ר' אברהם יהושע העשיל זצ"ל בעל אוהב ישראל, וכשאמרו לו ראשי העדה כי עליו לעמוד בנסיון לפני פרנס העדה, וכי הוא בור ריק אין בו מים, לא תורה, ולא דרך ארץ, גס רוח הוא מאד, ומשיב חכמים אחור, ולא מבין גם שיחת חולין של חכמים, אמר להם אל תדאגו על זאת, כי מוכן אני לעמוד לפניו, ועזרי מעם ה'.

משמיע ישועה

כשנועד עם הפרנס אכן שאל אותו שאלת תם, וכה שאל: איה הוא המקור כי לבן רצה להביא את הבל על העקידה?

הרב התאפק שלא יראה בת צחוק על פניו, וענה לו כי מפורש הוא בהגדה של פסח שאנו אומרים בליל הסדר.

בפיסקא צא ולמד נאמור: ולבן בקש לעקוד את הבל.

כי בפקחותו הבין הרב מהיכן נובעת טעותו של ראש הקהל, שמרוב בורותו החליף את הרי"ש בדל"ת, וכ"ף בבי"ת, וכך יצא לו העגל הזה.

הראש הקהל בראותו שהרב יודע להשיב על שאלתו, מצא חן בעיניו, והסכים כי הוא זה האיש המתאים לרבנות, וכך נתמנה לרבנות בעיר קולביסוב הודות לחכמתו הנפלא.

והנה לפי דבריו של החת"ם סופר דלעיל, שביאר שקודם שנתמנה משה למנהיג על ישראל, היה לו להיות בין האומות, כדי להגיע להכרה, שהגרוע בישראל טוב יותר מהטוב שבאומות, שהמנהיג צריך להיות מודע לכך, ולהכיר בערכו של כל יהודי.

מעתה יש לומר שזה היה כוונתו העמוקה של ראש הקהל לשאול מהמועמדים לרבנות.

האם אתה יודע ערכו של היהודי הפשוט? האם אתה יודע שאף שנראה כאדם ירוד ביותר, אף שנראה כלפי חוץ בבנינת הבל, ומקיים בכל לבו ונפשו ומאודו הפסוק "וילכו אחרי ההבל ויהבלו" – שכל עצמו נעשה הבל הבלים, אבל אם יבוא לידי נסיון ימסור נפשו לה' ויפשוט צוארו על העקידה למען כבוד שמו יתברך.

רק אם אתה מודע לכך תוכל להתמנות על בני ישראל...

והרה"ק כשמו כן הוא "אוהב ישראל" הבין וידע את כל זאת, ואמר לראש הקהל שיודע ומכיר מה שבלבו של כל איש מישראל, ואף שכלפי חוץ הוא מן הפשוטים, אבל בקרבו פנימה עדיין לא נכבה הגחלת וצריכין רק ללבות השלהבת.

וכשבא לבן וביקש לעקור את הכל, ומבקש להכרית כל שורש וענף

משמיע ישועה

בבני ישראל, ומי שלא ימיר דתו יהרגנו במיתות משונות ואכזריות, אז אפילו ההבל שבבני ישראל מוסר נפשו לשמים, והיינו לכן מעלה את הבל על העקידה, על מוקדה לפני ה'.

כך נראה "מנהיג ישראל" אמיתי וכך נראה "אוהב ישראל" אמיתי.

סדר לימוד המכות עם תשב"ר

רבי יהודה היה נותן בהם סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב.

כתב ההגהות **מיימוני** (בנוסח ההגדה אות ב') לפי שבתהלים נתהפך סדרן (עיין קאפיט"ל ע"ח וקאפיט"ל ק"ה) על כן נתן בהם סימנים שלא ישנו ממה שכתוב בתורה

והקשה מרן החתם סופר זצ"ל, (בדרשותיו לשבה"ג שנת תקפ"ח), דצריך להבין מ"ט אכן היפך דוד המלך ע"ה את הסדר?

ותירץ משום שיש סכנה להזכיר נזיקין אלו לפי הסדר, ע"כ מהפך הסדר והצינורות שלהם מהופך ולא יוכלו להזיק, משא"כ בליל שימורים יכול לאומרם על הסדר.

והוסיף שם דבר פלא.

והנה כשלומדים עם התינוק קודם הפסח מהפכים לו הסדר מפני הסכנה, ולכן נותנים לו סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב, כדי שידע הסדר הנכון, וככה יאמרו בליל פסח.

והוא חידוש עצום, ומשמע מדבריו שכן נהגו בלימוד עם התינוקות, וכהיום נשתכח הדבר, ופוק חזי מאי עמא דבר.

התודה והברכה

נדבת ידידינו עוז,
האברך החשוב והיקר

**מוה"ר הערש אלימלך
פריינד הי"ו**

**לרגל השמחה השרויה
במעונו בהולדת בנו במז"ט**

זכות הפצת התורה יעמוד לו, שיזכה
לנחת לרוב מכל יוצ"ח מתוך בריות
גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים
טובים, אמן.

התודה והברכה

נדבת ידידינו עוז,
האברך החשוב והיקר

**מוה"ר יוסף
מאיראוויטש הי"ו**

**לרגל השמחה השרויה
במעונו בהולדת בתו במז"ט**

זכות הפצת התורה יעמוד לו, שיזכה
לנחת לרוב מכל יוצ"ח מתוך בריות
גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים
טובים, אמן.

התודה והברכה

נדבת ידידינו עוז,
האברך החשוב והיקר

**מוה"ר נחמיה
פייערווערקער הי"ו**

**לרגל השמחה השרויה
במעונו בהולדת בתו במז"ט**

זכות הפצת התורה יעמוד לו, שיזכה
לנחת לרוב מכל יוצ"ח מתוך בריות
גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים
טובים, אמן.

התודה והברכה

נדבת ידידינו עוז,
האברך החשוב והיקר

**מוה"ר יצחק
שאה הי"ו**

**לרגל השמחה השרויה
במעונו בהולדת בנו במז"ט**

זכות הפצת התורה יעמוד לו, שיזכה
לנחת לרוב מכל יוצ"ח מתוך בריות
גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים
טובים, אמן.